

NORD-AURDAL KOMMUNE ADMINISTRASJON
Postboks 143
2901 Fagernes

Saksbehandler:
Anders Waldemar Olsen

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Fagernes-Leira og Aurdal renseanlegg med tilhørende ledningsnett i Nord-Aurdal kommune Kontrollnummer: 2021.009.R.SFIN

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Runar Kittelsen

Fra Statsforvalteren i Innlandet:
Anders Waldemar Olsen

Andre deltagere fra virksomheten
Martin Sæbu
Åge Sandsengen
Geir Konstad
Svein Morten Nyhagen
Erik Dajani

*Andre deltagere fra Statsforvalteren i
Innlandet:*
Linn C. Myhrer Rueslåtten

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon med avløpsområdet i Nord-Aurdal kommune den 15.-16. november 2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren avdekket 5 avvik og ga 1 anmerkning under inspeksjonen.

Avvik:

1. Virksomheten overholder ikke renskravene i utslippstillatelsen
2. Virksomheten har ikke varslet Statsforvalteren ved overskridelser med mer enn 100 % av konsentrasjonskrav for total fosfor og BOF₅
3. Virksomheten kan ikke registrere eller beregne driftstid for alle overløp i avløpssystemet
4. Virksomheten har ikke gjennomført en miljørisikovurdering for avløpssystemet
5. Virksomheten mangler en hovedplan for avløpsområdet, og saneringsplanen for utskifting og vedlikehold av avløpstekniske installasjoner er utdatert

Anmerkning:

1. Virksomheten kan forbedre registrering og oppfølging av avvik

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

2. desember 2021	Anders Waldemar Olsen	Tore Pedersen
dato	kontrollør	avdelingsdirektør
	Statsforvalteren i Innlandet	

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: NORD-AURDAL KOMMUNE ADMINISTRASJON	
Organisasjonsnr.: 974596660	Eies av: 961381908
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Fagernes-Leira og Aurdal renseanlegg med ledningsnett	Anleggsnr.: 3451.0008.01
Kommune: Nord-Aurdal	Fylke: Innlandet
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 19.12.2007	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, blir overholdt. Inspeksjonen er en del av Statsforvalterens kontrollaksjon for kommunale avløpsrenseanlegg for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Kjemikalier
- Prosess og renseutstyr
- Overordnet planlegging
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Nord-Aurdal kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Nord-Aurdal kommune innen 20. januar 2022 sende følgende informasjon:

- For å lukke avvik 1 må det redegjøres for hvorfor renseanleggene ikke renser tilfredsstillende, og hva kommunen vil foreta seg for å oppnå tilfredsstillende rensing i fremtiden.
- For å lukke avvik 2 må det sendes inn skriftlig dokumentasjon på hvordan kommunen skal sikre at slike overskridelser vil bli varslet riktig i fremtiden.
- For å lukke avvik 3, 4 og 5 må det sendes inn en forpliktende fremdriftsplan for hvordan og når kommunen skal utarbeide og ferdigstille miljørisikovurdering, hovedplan og saneringsplan for avløpsområdet, samt hvordan kommunen skal oppnå tilfredsstillende overvåking av overløp på ledningsnett.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfinpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Innlandet v/Anders Waldemar Olsen.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 5. juli 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Nord-Aurdal kommune bli ilagt et gebyr på kr 101 500,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 4 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Innlandet. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Innlandet (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomheten overholder ikke rensekravene i utslippstillatelsen

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Aurdal tettbebyggelse, punkt 2. *Rensekrav*

Utslippstillatelse for Fagernes-Leira tettbebyggelse, punkt 2. *Rensekrav*

Kommentarer:

Aurdal renseanlegg har ikke overholdt rensekravene i utslippstillatelsen de siste årene. Fagernes-Leira renseanlegg overholdt rensekravene i 2020, men klarte det ikke i 2018 og 2019, og vil heller ikke klare det i 2021. Anleggene overholder kravene til gjennomsnittlig renseseffekt, men overskrider konsentrasjonskravene med mer enn 100 % på enkeltprøver av Tot-P og BOF₅.

Avvik 2

Virksomheten har ikke varslet Statsforvalteren ved overskridelser med mer enn 100 % av konsentrasjonskrav for total fosfor og BOF₅

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Aurdal tettbebyggelse, punkt 11. *Varsling av avvik fra krav i tillatelsen eller i forurensningsforskriften*

Utslippstillatelse for Fagernes-Leira tettbebyggelse, punkt 11. *Varsling av avvik fra krav i tillatelsen eller i forurensningsforskriften*

Kommentarer:

Ifølge utslippstillatelsen skal Statsforvalteren varsles dersom utslipp av totalt fosfor, BOF₅ eller KOF_{CR} overskrider konsentrasjonskravene i tillatelsen med 100 % eller mer. Statsforvalteren har ikke mottatt slike varsel fra kommunen, til tross for at denne typen avvik har forekommet.

Avvik 3

Virksomheten kan ikke registrere eller beregne driftstid for alle overløp i avløpssystemet

Avvik fra:

Forskrift om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften) § 14-5 *Avløpsnett*

Kommentarer:

Enkelte pumpestasjoner med mulighet for overløp mangler mengdemåler eller tidsregistrering av overløpsdrift. Selv om pumpestasjonene dette gjelder mottar små mengder avløpsvann, og antagelig sjelden eller aldri går i overløp, er det krav om at alle

overløpspunkter skal ha utstyr for å registrere overløpshendelser. Dette fremgår av forurensningsforskriften § 14-5 om avløpsnett

Avvik 4

Virksomheten har ikke gjennomført en miljørisikovurdering for avløpssystemet

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon* pkt. 6

Kommentarer:

Kommunen skal ha en skriftlig miljørisikovurdering for sine avløpsanlegg. Avløp er omtalt i kommunens overordnede ROS-analyse, men denne er svært generell og lite detaljert. En miljørisikovurdering innebærer at virksomheten skal «kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene». Vi viser til veilederen fra Norsk Vann «Avløpsanlegg – vurdering av risiko for ytre miljø» som et nyttig hjelpemiddel i dette arbeidet.

Avvik 5

Virksomheten mangler en hovedplan for avløpsområdet, og saneringsplanen for utskifting og vedlikehold av avløpstekniske installasjoner er utdatert

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon* pkt. 6

Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) §§ 14-5, 14-10.

Utslippstillatelse for Aurdal tettbebyggelse, punkt 3. *Avløpsnett* og punkt 4. *Utforming og drift av renseanlegg*

Utslippstillatelse for Fagernes-Leira tettbebyggelse, punkt 3. *Avløpsnett* og punkt 4. *Utforming og drift av renseanlegg*

Kommentarer:

Det foreligger en saneringsplan for avløp, men den er fra 1991/1992 og har ikke blitt justert etter det. En slik plan bør revideres jevnlig slik at den til enhver tid er oppdatert og aktuell. Tiltak på avløpsområdet legges årlig inn i kommunens økonomiplan, men dette anses ikke tilstrekkelig for å sikre det langsiktige og systematiske forbedringsarbeidet. Utarbeidelse av en hovedplan eller temaplan for avløpsområdet, og en oppdatert saneringsplan, vil i større grad sikre en helhetlig og langsiktig planlegging av avløpsområdet i kommunen. Dette er spesielt viktig med tanke på planene for utbygging av flere hytter i Aurdal-området og utbygging av det kommunale avløpsnettet tilknyttet Aurdal renseanlegg.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Virksomheten kan forbedre registrering og oppfølging av avvik

Kommentarer:

Kommunen har et avvikshåndteringssystem som er egnet for oppfølging av avvik knytta til ytre miljø, men ikke alle slike avvik registreres. Overskridelser av rensekrav er eksempel på avvik som ikke registreres i avvikshåndteringssystemet. Virksomheten bør gå igjennom rutinene sine for å sikre at alle avvik knyttet til ytre miljø blir tilstrekkelig fulgt opp. Det er da viktig at alle ansatte har samme forståelse av hva som defineres som avvik og ansvarsfordelingen for avviksrapporteringen er tydelig.

8. Andre forhold

Nord-Aurdal kommune planlegger for økt hyttebygging i Aurdal-området, noe som vil medføre økt belastning på Aurdal renseanlegg. Det er planer om å oppgradere eller skifte ut renseanlegget, men det er foreløpig uklart når dette kan gjennomføres.

En forutsetning for å øke belastningen på et renseanlegg er at renseanlegget har ledig kapasitet, at det renser tilfredsstillende, og ellers er i tråd med vilkår i utslippstillatelsen. Dette har betydning for Nord-Aurdal kommune på flere måter. Det ene er at så lenge Aurdal RA ikke overholder utslippskravene er utslippet av avløpsvann et ulovlig forhold, og alle nye påslipp til renseanlegget kan ses på som brudd på utslippstillatelsen. Dette kan være straffbart etter forurensningsloven § 78.

Det andre er at slike forhold ved renseanlegget har betydning for kommunens bruk av plan- og bygningsloven § 27-2. Når kommunen bruker denne paragrafen for å kreve tilknytning til et kommunalt avløpssystem er det en forutsetning at en god avløpsløsning er etablert. En god avløpsløsning er en løsning som ikke er i brudd med forurensningsregelverket. Dette innebærer at kommunen ikke kan bruke § 27-2 til å kreve tilknytning av nye fritidsboliger (eller nye boliger) der avløpet skal føres til Aurdal RA. Når det også er sånn at byggetillatelse ikke kan gis før god avløpsløsning er etablert vil kommunen i praksis måtte innføre byggestopp dersom en ikke klarer å løse renseproblemene ved Aurdal RA eller ha på plass et nytt/oppgradert anlegg før ytterligere hyttebygging iverksettes. Vi gjør oppmerksom på at dette ikke innebærer at kommunen må stanse planlegging av nye tilknytninger, men at en må være klar over dette når det søkes om og skal behandles byggetillatelse for nye enkelthus/hytter.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren

10. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)